

SZARVAS és VIDÉKE

TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.
Előfizetési ár:
Egész évre 5 frt — kr. — Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények és előfizetési pénzek küldendők.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a Nyácsik Soma utóda cég.
Ugyanítt egyes számok is kaphatók.
Hirdetések és nyilttéri közlemények jutányos áron vétetnek fel.

A nőkérdés.

(Vége.)

A természet mostohán gondoskodott volna a nőről, ha őt csupán a családi élet teendőire képesíti. Helyesen jegyzi meg Gottschall: »ha be akarnók bizonyítani azon állítást, hogy a természet kevesebb szellemi tehetséget adott a nőnek, alkalmat kellene neki nyújtani, hogy szellemi képességeit ép úgy kifejtse, mint a férfi.«

Természetesen, a nő nem válhatik képessé hivatásának megfelelni, ha arra kellően elő nem készítik. Szükséges pedig, hogy a nevelőből kikerült lány még egy pár évig valami szakmai keresetre képesítő munkára neveltessek. Szakítani kell az előítélettel, hogy a nagy lánynak már szegény iskolába járni. Angliában és Poroszországban járnak 19 és 20 évesek is.

A nők jelenleg már is majdnem minden művelt államban sokkal nagyobb munkakörrel bírnak, mint eddig. Megnyílt előttök sok pálya, me-

lyektől eddig az előítélet tiltá el őket. Hiszen már nálunk is nemcsak a a posta- és táviró-hivataloknál s vasutaknál alkalmazzák a nőket, hanem iskoláinkban is nem egy nő terjeszti sikeresen a tudomány igéit.

S vajjon ama modern intézmények, melyek a nők számára új keresetágakat hoztak létre, akár egyesekre, akár a társadalomra idéztek-e elő legkisebb kárt vagy veszélyt?!

Ellenkezőleg, ahol csak életbe léptek, áldás és jólét követé, mert a viszonyok hozták magukkal azt, hogy a nő a társadalomnak minden körülmény közt hasznos tagja csak úgy lehet, ha képes a munkára, s lételet tudja biztosítani.

A hajadon nem tudhatja, mi sors vár reá. De föltéve, hogy a családfő képes a háztartás szükségzeit előteremteni, mi történik, ha ő elhal, s a gyermekeket az anyának kell eltartani? Ily eset naponkint hány meg hány fordul elő! Az özvegy, ha tud és szeret dolgozni, nem esik kétségbe,

mert szerzeményével képes a mindennapi szükségletet megszerezni; de ha a képesség hiányzik: olyan élet vár rá és gyermekeire, melylyel szemben megváltás a halál.

Nyomorba süllyedt családok példája intés a szülőkre, hogy a mai világban a felnőtt lányoknak is szükségök van egy »második neveltetésre«, oly szakmunkai tanultságra, mely rossz sors esetén az önfentartás eszköze lehessen.

Ennyire fontos lévén a felnőtt leányok nevelése, nem nehéz belátni, hogy azok szerencsés vagy kevésbé kedvező fejlődését nem csekély mértékben készíti elő alapvető munkájával a mindennapi iskolázás. S mielőtt fejtegetésemet befejezném, már a tárgy rokonságánál fogva is rá kívánom a t. olvasó figyelmét irányítani Szarvas város nőnevelésének egyik jelentős organumára: az államilag segélyezett társ. el. és polgári leányiskolára.

E jóra való intézetről közéletben és hírlapokban annyiszor volt már

TÁRCZA.

A MIRTHUSÁGHOZ

— Emlékezés a nászútra —

Suhogtasd hattyúszárnyadat,
Ifjú emlékezet,
Hozd újra vissza-vissza még
Az elmúlt perczeket.

Most, míg a tél viharja zúg,
S a hó mindegyre hull,
Hozd vissza nekem a tavaszt,
Beszélj virágirúl.

Morajló tenger habjait,
Mosolygó kék eget,
A pálma szárnyas levelét,
Amint hajlong remeg.

Sirályt, amint csapongva száll
A kék habok fölött,
Fehér vitorlát, mely felénk
Hívólag integet.

A sziklapartot, melyen ott
Soká merengtem én,
S melyről a szép tündéri táj
Ismét mosolyg felém.

S zeng már a mirthus lombjain
A csalogány dala...
Óh tiszta fényes szép világ:
Szerelmünk hajnala!

Nem érzem már a zord vihart,
A tél hulló havát:
Sovár szemem a ragyogó
Elmúlt időbe lát.

Mit együtt téptünk ott, elég
E mirthus-ág nekem,
Hogy újra átérezzelek,
Te ifjú szerelém!

Elég egy kis virágszirom,
Hogy újra lássalak...
— S lehet a tél még hidegebb,
Lehet még zordonabb!

BÉRI GYULA.

UTI EMLÉKEK

— Egy nő naplójából —

I.

Hozzad akarok beszélni, Egyetlenem, hozzad, aki olyan nagyon jó, nagyon gyöngéd vagy, akit én imádom; figyelj reám. Karomat a tiedbe fűzöm, egészen hozzád simulok és úgy kezdek fecsegni neked, fecsegni egy együtt átélt kedves álomról, egy repülérsől, egy tündérszép világról.

*

Kedves nap, akit mi annyira szeretünk, nem volt szép tőled, hogy elutazásunk reggelén a felhők mögé bujtál, vagy talán szeretet-nyilvánulás akart az lenni; talán ami távozásunk miatt könyeztél? De hát miért nem jöttél velünk? Te is láttad volna azt, amit mi.

Mikor felszálltunk a vonatra, s kényelmesen elhelyezkedtünk a mi kis külön házunkban, a kupéban, visszagondoltunk első utunkra, az első feledhetetlenre, melyet együtt tettünk meg. Elhagyva a Dunát, a felhők oszlani kezdtek; Székesfehérvár körül már egy-két csillag is betekintett kíváncsian az ablakon. A Balaton partján hajlongó fák fogadtak, hosszú árnyaik vé-

szó, s én még mindig nem tartom fölöslegesnek felőle érdemileg megemlékezni. Erre pedig minden időben van bőséges alkalmunk.

Bizonyos körökben megszokták már folytonosan kicsinyléssel, s célzatos gáncsoskodással említeni a leányiskola működését. Pedig hogy mennyire nélkülözhetlen, s hivatásának teljes mértékben megfelelő intézmény ez, arról bizonyosságot tehetnek azon családok, kik nemzedékről nemzedékre élvezik áldásos hatását, miután leányaiknak helyben való taníttatása évről évre mind szűkebb korlátokra szorítja s feleslegessé teszi a zárdai és u. n. nagyvárosi iskoláztatást, mely rendszeren költséges is, kétséges is.

S hogy milyen a szarvasi leányiskola tanszelleme, az általános műveltségre tartozó ismeretek mértéke mennyiben felel meg a modern nevelés kívánalmainak, erre nézve (lám nem sértem meg az intézet szellemi ellátására hivatott tanszemélyzetet) elég legyentudatnom egy tekintélyes és kiváló műveltségű úrnő nyilatkozatára, ki nem régiben Szarvasról a fővárosba tévén át lakását, iskolabajáró leánygyermekai után volt alkalma párhuzamot vonni a kis és nagyvárosi iskolák működése, s az általuk elért eredmény között. Ez az asszony, kinek ítélete egyébként messze túlszárnyalja a laikus felfogást, így ír egy itteni ismerőséhez intézett levélben leányáról, ki a szarvasi leányiskola II. polg. osztályából a bpesti Zirzen-féle mintaintézet hasonfokú osztályába lépett:

gig suhantak a tó felszínén. »Hova, hova oly sietve?« — kérdék tőlünk. »Tirolba! Jöjjetek ti is velünk.« — »Nem lehet, szölk a fák; mit csinálnánk mi hosszú gyökereinkkel a vasuti kupében, aztán meg ki vigyázna az elhagyott kedves otthonra.«

Egy-egy álomba mélyedt falu tünt fel, itt-ott még virrasztó mécsvilággal. Lassan mi is elálmosodtunk; de csak félálom vett rajtam erőt; félig behunyt szemmel láttam az elrohanó tájat, láttalak téged aludni édesen, úgy, ahogy csak a gyermekek és az angyalok alusznak... Nem volt kedvem aludni; oly szép volt a valóság, nem mertem volna azt az álommal sem felcserélni; élvezni akartam utazásunk minden pillanatát.

Elértük a határt s rohamosan közelítettünk *Pragerhof* felé, oda, hol legszebben láttam ragyogni a csillagokat akkor, amikor először voltam itt veled; s azóta is mindent oly csodás fényben látok, mint akkor, mikor még csak két nap múlt el esküvőnk után... Bármily különösen hangzik is, de mégis úgy van, hogy *Pragerhof*, ez a különben talán prózai, közönséges hely csodás varázsszal bír reám s eszembe jut, hogy minden vidék azon emlékekhez képest szép, amelyek oda kötnek. Lehetnek

»Leányom dicséretére válik a szarvasi iskolának, itt is a 2. osztályba lépett, s egyike az elsőnek, sőt némely iárgyban, mint a földrajzban, löbbit végzett itteni tanuló társainál. Csak most győződtem meg alaposan a szarvasi iskola tantestületének fáradhatlan buzgalmáról és lelkiismeretességéről, s intézetüket minden szülőnek legjobb belátással ajánlhatom.«

E nyilatkozat még az esetben is ha azt részben partikuláris elfogultság mondta tollba, — méltó a megfigyelésre, — mert az objektív ítélő képes azt eredeti értékére leszállítani, s még így is mindenesetre jelent annyit, hogy leánynevelőintézetünk ügye biztos kezekben van, s méltó a közönség fokozottabb érdeklődésére és pártolására.

S ennek az iskolának pártoló tagjai évről évre fogynak, Az idén alig van eddig egy-kettő.

No hát ez nem jól van így! Mi, akik tudunk áldozatot hozni színházért, mulatságért s a sport különféle nemeiért, csupán csak a legszentebb érdekel szemben engednők szívünkbe befészkelni a közönyt!

Különösen a hölgyvilág tagjaihoz szólunk, kik készek lelkesedni minden szépért, nemesért. Kérve kérjük, vegyék kezökbe a zászlót, s ne sajnáljanak ez ügyben se egy-két jó szót, kapacitációt. Mert ha valamikor, úgy most, nem lesz restelni való dolog benyitogatni azokhoz, kik még tudnak melegen érdeklődni a jövő nemzedékért.

olyan kedélyek, kiket a legesodásabb táj hidegen hagy. Az a sok szépség, melyet a természetben látunk, mind a *szívünkben* van. Akár szépnek találjuk a természetet, akár nem, az nem törődik ami lelki állapotunkkal, hanem virul, pompázik, ragyog tovább, mintha mi nem is léteznénk. Csodáljuk a tengert, mert szívünk képes megérteni a végtelent; bámulattól eltelve nézzük a hegyóriásokat, mert él szívünkben a fenséges, az isteni iránti érzék; és végre tetszik minden fűszál, minden virág, szeretjük a csillagokat, a méla holdfényt, a hajlongó fa-lombot, mert a szívünk tele van szerelemmel...

Tűnnek az órák, csaknem oly rohanva futnak, mint a mi kedves okos vonatunk, melynek örökös tüzes szemei világitanak az éjszakába. Lassan virradni kezd; félig álmosan nézzük még a tájat; *Klagenfurton* kiszállunk s az illatos friss havasi levegő elűzi az álmod. Jól esik az állomás perronján elkölteni reggelinket, farkas szemet nézve a karinthiai havasokkal. Majd ismét felszállunk s tova robog a vonat. A hegyek mind érdekesebb alakulatokat vesznek fel; éles csúcsaikon egy-egy hegy-templom, s alant a völgyben, vagy a

Szarvasi hölgyek! Gyűjtsetek pártoló tagokat a leánynevelőintézetnek!

A vásárok.

Nem valami törvényhozó találta ki a heti- és országos vásárokat, hanem a szükség alkotta meg azokat. Nagyot néznénk, ha valaki el akarná a vásárokat törölni a föld színéről. Helyes az intézmény, de a legjobbat is el lehet rontani; hiszen a legfinomabb lisztből is élvezhetlen kalácsot süt a gyakorlatlan gazdasszony.

Tapasztalhatjuk, hogy vásáraink — eltekintve a gabonavásároktól — mai napság már nem oly sikerültek, mint voltak régente. Eladó több van, mint azelőtt, de nagyon ritkult a vevők száma és sok iparos még a fuvart sem veszi be a vásáron. Az igaz, hogy a közmondás szerint: a mesterségnek szerencse a mestere, de az mégsem egészséges állapot, hogy az iparosra nézve teljesen lutri legyen a vásár. Ezért mindenesetre szükséges, hogy a vásárugy országosan rendeztessék.

Tagadhatlan, hogy a közlekedési viszonyok óriási haladása sokat levont a vásárok jelentőségéből. Olcsón és könnyen utazhatik a vevő a nagy városokba, a hol garmadákban felhalmozva áll a sok árucikk és választhat azokból szeme tetszése, szája izlése szerint. Az ipartörvény s az olcsó szállítás lehetővé teszi, hogy a gyári termékek bejussanak a legkisebb faluba is.

Mindezen tényezők mellett azonban az is igaz, hogy a vásárok alábbszállását nagy mértékben elősegítette azon körülmény, hogy ma már nemcsak az ugynevezett mezővárosoknak, hanem jelentőséggel alig bíró falunak is van vásárja nem is egy, hanem több. Ebben pedig szerintünk nagy veszedelem rejlik az iparososztályra nézve.

A vásározó iparos nem igen válogathat a vásárok között, mert soha sem tudja,

oldalán egy-egy kis falu. Elragadtatva néztük a *wörthi* tó sötétzöld habjait, melynek mélységében és vészes hinárjaiban sok regény van eltemetve. A tulsó parton magas hegyek tűnnek fel, melyek közül néhány benyulik a vízbe s csúcsán várkastély, vagy templom látható. A víz sötétzöld mosolygó tükre s a nyájasan regényes környék nem is sejteti, mily veszedelmes szirének lakják a vizet, erős hinár-karjaikkal mint ragadják magukkal az úszókat le a vízbe, honnan sem kérés, sem köny nem hozhatja vissza őket soha. Pompás villák terülnek el a parton, mely nagyon látogatott nyaraló hely.

A hegyek mindinkább magasabbak, mintha az eget akarnák elérni; köd úszott itt-ott a levegőben, egy-egy felhőszárnya néha eltakarta a hegyet, majd egy másik csúcs kíváncsian tekintett ki a fehéres ködből. Boldogan álltunk az ablaknál, az óriási dolomit-hegyeket nézve, melyek már előtűntek s mint hatalmas kőóriások meredtek ránk. *Nikolsdorf*-nál, az első tiroló falunál a köd felszakadt s ott voltak bámuló szemeink előtt a magas *Tauern*-ek hófödte csúcsai. Ezt a pillanatot nem feledem el soha. Boldogan, örömmel borultunk

melyik út be véletlenül. Talán éppen az, a melyiktől legkevésbé várja, vagy talán éppen azon a vásáron lett volna haszna, a melyikre nem ment el. Így hát a vásárra járó iparos valóságos nomád életet kell, hogy éljen egyik esztendőről a másikra.

Ez pedig igen sok idővesztegetéssel jár. Az iparos, ha maga megy el, azalatt nem dolgozik; műhelyében a pók szóheti hálóját. — Ha segédei vannak, a kik otthon maradtak, azok sem úgy dolgoznak, mintha a gazda velük van. Ha mást küld az iparos, megbízható ember legyen helyettese, mert ellenkező esetben akkor is kár éri, a mikor nem is gondolná.

Szóval, akár maga megy, akár megbízott segédje: egy ember pihen. Vegyük ehez még a költséget. Az asszonyok a családra csak úgy kell főzni, mint máskor, s e mellett a férje még külön költ az utban, tehát kettős az étkezési kiadás. A portékát meg a gazdáját nem viszi el ingyen, vagy jó szóért a fuyaros. A vásáron sátozt kell csinálni és helypénzt fizetni. Ez mind költséggel jár. A portéka a sok fel- és lerakódás folytán romlik, törik, megázhat, a nap színét veszi vagy más kárt tesz benne s egyéb veszedelem érheti.

Ennyi fáradságába és pénzébe kerül az iparosnak, hogy vásárra megy. Oda pedig mennie kell, mert különben meg nem élhet s övéivel együtt felkopik az álla.

Mi volna tehát a teendő? Az, hogy az iparosnak minél kevesebb legyen az ugynevezett rizikója. Meg kell adni a módot, hogy kevesebbszer legyen kénytelen vásárra menni s ezzel jóformán együtt jár az is, hogy többet fog bevenni.

Az egymástól alig 16—15 kilométerre eső községeknek felesleges a vásár. És a nagyobb községekben is minek az a sok vásár? Kevesebb vásár, de több vevő: ez kell a vásárhoz iparosnak.

Ha kevesebb vásárra kell menni az iparosnak, úgy nem veszít annyi időt, nem

egymásra, hálátelt szívvel gondolva a jó Istenre, aki ezt a gyönyört engedte élveznünk. Lenn a völgyben a legdúsabb virágzás, üde-zöld rétek, illatos virágos kertek s fenn a hegyen örökös fehér hó, melyen nem fakad soha virág, mely szikrázva veri vissza a nap fényét s örök némasággal mered a magasba, fenséggel emelkedve az ég felé... Az első ünnepélyes percek elmúltával szívünk túláradt; fecsegtünk, kacagtunk, futkostunk egyik ablaktól a másikig, könnyes szemmel, nevető ajakkal bámultuk az isteni alkotás remekait s forrón öleltük egymást.

A nagy gyönyör szinte elbágyasztott; de aludni nem bírtunk: a vidék mindig csodásabb képet nyújtott; egyik oldalou a Dráva kanyargott, s a hegyekről minduntalan patakok zuhogtak alá, tajtékzó habjaikkal siettek a hideg, havas hegyről a virágos völgybe; majd apró csermelyek ezüst szalagként húadtak végig a fenyvesek közt. Várromok, várkastélyok tüntek elő, itt-ott egy-egy kis falu, sokszor a hegy telején, sajátzerű kedves tiroli házaival s hangulatkeltő templomaival. A természet kifogyhatatlan volt a szépségekben.

Gyorsan robogtunk tova, a bájos fa-

árt annyit a törődés- és fáradsággal egészségének; nincs annyi kiadása. A ki pedig vásáron vesz, (ha kevesebb lesz is a vásár) azért, nem fog csizma és kabát nélkül járni. Nem élvezeti, hanem nélkülözhetlen cikkeket adnak és vesznek a vásáron, melyeket a vevő, ha vásáron meg nem vehet, felkeresi azokért az iparos szerény műhelyét.

Azt hisszük, tehát, hogy iparosaink előnyére válnék a vásárok helyeinek és számának csökkentése; a ki ellenkező véleményben van, szívesen meghallgatjuk; lapunk tere nyitva áll az ellenkező vélemények közlésére s ha valaki meggyőz minket, elálunk nézetünktől, mert e tekintetben is nem az a dolog veleje, hogy kinek van igaza, hanem az, hogy a vásárokat iparosaink érdekében emeljük!

B.

Levelezés.

Egy elkeresztelési eset.

Békés-Bánfalva, 1891. febr. 23.

Tekintetes Szerkesztő úr! Van szerencsém b. lapja olvasó közönségét az ultramontanizmus túlkapásainak egy megdöbentő példájáról értesíteni, mely élénken illusztrálja, hogy az alsóbb rendű kath. papság körében mily kevés tiszteletben részesül a hazai törvényhozás.

Az eset a következő: a szénási róm. kath. helyettes lelkész Toldy Péter, még mult 1890. év október havában egy, Szénáson lakó vegyes vallású házaspár gyermekét illetéktelenül megkeresztelte. Pánczél József, reform. lelkész erről értesülvén, átírt a r. kath. lelkészi hivatalhoz kérve az anyakönyvi kivonat és stóla kiadását. Toldy plebános azonban feleletre sem méltatta a ref. lelkész hivatalos megkeresését. Ennek következtében Pánczél jelentést tett a főszolgabirónál, ki az elkeresztelő plebánost a törvény értelmében 25 frt bírságra ítélte. Ezen ítélet rázta fel álma-

házak csipkézett ereszeikkel, erkélyeikkel vidáman integettek felénk. A hegyoldalokon a fenyvesek sárga tarlókkal voltak tarkítva: augusztus vége volt s ott még csak akkor arattak, míg az örökhó csillagott a nyári nap sugaraitól. Néhol malmok tüntek fel; zúgott a víz, tajtékzott a hullám s mi csak röpültünk tovább. A kék ég lassan beborult s nem volt oly szép, mint a te szemed; a felhők ráborultak a hegyekre s a réteken csillogott a leszálló köd.

Toblachnál esni kezdett az eső; de Niederdorfon, utazásunk első célpontján ismét elállt. Itt ki szálltunk.

Kedves Niederdorf! Ha jól és méltón le tudnám írni szépségedet! Erdőkoszorúzott hegyeidet, bájos házaidat, a rohanó zugó Rienz folyót! Örömmel fogadott minden; gyöngédség, csend, nyugalom, boldogság várt ránk. A vendéglő is kedves fészek, mintha csak számunkra építették volna a fecskék tavasszal. Rend, tisztaság, kényelem és gondosság fogad, s e mellett a jól eső tiroli kedélyesség. A lépcsőkön üdezőld virágok; az emeleti verendán egy régi-régi zongora, s az elmaradhatatlan tiroli fészület. Szobánkból a magas dolomitokra lát-

ból úgy Toldyt, mint az orosházi anyaegyház*) lelkészét, Bedák Mátyást, s ez utóbbi most a panaszos ref. lelkészt a Krisztustól származott róm. kath. törvény nagyságával s csalhatatlanságával akarja megfélemlíteni, mely az állam hatalmánál és a kis Csáky- (ipsissima verba!) rendeleténél is nagyobb tekintélyű. De a főtisztelendő úr jónak látja mégis kibúvót keresni. A keresztelési kivonatot egy érdekes hangú levél kíséretében küldte el (alább egész terjedelmében közlöm), de tulajdonképen a keresztlevél is hamisított, miután az anya nem reformátának, hanem róm. katolikának van bejegyezve.

Az ékes hangú levél méltó, hogy nyilvánosságra kerüljön, tanújaként a r. kath. papság loyaltásának, hadd tudja meg belőle a világ, tudja meg gr. Csáky miniszter is, miként gondolkoznak az egyedül üdvözítő egyház papjai, s mennyire tartják tiszteletben az államhatalmat, a miniszteri rendeleteket, általában a hazai törvényeket.

A hivatolt levél hű másolatát itt közlöm:

60. Az orosházi rom. kath. plébánia hivatalától.

A nagytiszteletű hely. vall. lelkész-hivatalnak!

Bánfalván.

Az orosházi főszolgab. 20/1890. kit. sz. a. kelt ítélete kezemhez jutván, tisztelettel tudatom a ntiszteletű lelkész úrral, hogy Toldy Péter szénási lelkész egyáltalán nincs is jogosítva anyakönyvi másolatok kiadására, mert ő nem önálló lelkész, hanem segédlelkészi minőségben az orosházi plébániához tartozik. Ennélfogva a kérdéses ügyben beperelhető sem volt, mert a felelős anyakönyvvezető én vagyok. Az ellene hozott ítélet tehát magától elesik, s ellenem fordul, — perse — új vádolással. Eltekintve attól, hogy mi, kath. papok soha sem szoktunk Judáskodni, s nem felünk kötelmeink

* Szénási filiája az orosházi egyháznak.

tunk; az illatos, kissé hűvös, de épen nem éles levegőt jól esik szivnunk.

Az étterembe menve, eljátsztunk egy magyar dalt a zongorán. Déli növények közé a fehér kályha mellé ültünk le, amely hely azóta már kedves helyünké vált. Az ablakokon nyájas fehér függönyök s zöld borostyán. A falakon feszület és Hofer András, az egyszerű tiroli hős képe. Megható e népnél az a nagy ragaszkodás Hofer András emlékéhez. Több ízben tapasztaltuk az óta, hogy mily lelkesedéssel beszélnek róla, aki vezérük volt, mikor az országukat megtámadó bajorokat és francziákat hősiessé visszaverték. Az egyszerű, kedélyes, őszinte tiroli nép lelki tulajdonságai közt kiváló helget foglal el a szabadságszeretet s talán ez is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy oly rokonszenvesé lett előttünk e hegylakó nép.

Ebéd után kissé megpihenve, sétára indultunk. Minden darabka föld oly üdezőld s puha volt, mint a bársony. Lassan haladtunk hogy minden lépést élvezzünk; az erdőbe érve, az utak körül, mint a bogarak futkostak az apró csermelyek vigan, nevetve. Ott minden tavaszias volt még; a tavaszból ott egyszerre lesz tél, a nyári száradás s az őszi lombhullás ismeretlen.

teljesítése közben semmiféle erőszaknak ellentállni, még ha államhatalommal állunk is szemben, mert a mi törvényeink Krisztustól származván, kissé nagyobb tekintélyűek, a kis Csáky rendeleténél: kérem, sziveskedjék ellenem folyamatba venni az eljárást.

Ha pedig az okosság szerint óhajt eljárni, sziveskedjék panaszát visszavonni először azért, hogy az ostoba *min. rendelet* a felekezetek közt levő eddigi jó egyetértésnek megzavarását célzó intentióját eszélyesen kikerülje, mert úgy sem ér semmit az olyan erőszakkal fogott hívó, — abból ref. vallású úgy sem lesz soha, csak az ódium marad meg; 2) azért, mert az anya áttérési szándékát úgyis már bejelenté, s 2 hét alatt katolikussá lesz, a mikor a gyermek eo ipso vele jön; 3) azért, mert, mint a mellékelt kivonatból látszik, nálam roszakarat nem volt, amennyiben nekem az adatok a kivonat szerint lettek bemondva.

Tisztelettel kérem tehát az ügy teljes felfüggesztését a főszolgabiróságnál azzal a kijelentéssel, hogy panaszával eláll, mert úgy is czéltalan.

Tisztelettel maradtam

Orosházán, 1891. febr. 21.

BEDÁK MÁTYÁS,
plébános-helyettes.

P. H.

Eddig a levél. A nélkül, hogy tovább folytatnám, átadom azt az elfogulatlan közvéleménynek.

Bánfalvi.

MI UJSÁG?

A »békésmegyi kör« bálja.

— Bpest, febr. 25. —

Nem tartozott ugyan a mulatságok azon fajához, melyet szorosabb értelemben a »bál« cím illet, de a siker, mely a békésmegyei ifjúság vállalkozását kísérte s még inkább azon gazdag érdek-

Egyszerre csak lehull a hó s a virágos tájék üdén, mosolyogva hal meg, úgy, amint te álmodtad, mikor azt mondtad, hogy szomorú lehet az: túlélni a virágzás korát s csak akkor halni meg!

Csak azt kívánom, vesszek semmiségbe,
Döntsön le a viharzó fájdalom,
Korábban, mint sem hű szívem kiégne
S a dal elhalna zengő ajkamon!

A patakok itt szabadjára futkosnak; minden oda tör itt, ahova vágya vonja; a mi lelkünk is szabadon repült, mint az a nagy sas, mely a fejünk felett koválygott. A kis csermelyek megréfnak; néha elbujnak a virágos föld alá s mint pajkos tündérek, ismét előtörnek egy fa tövéből. Figyelmeztettél engem, mikor egy padon megpihentünk, hogy a sugár fenyők, ha a szél lengeti, egész törzsükkel meghajlanak, nem mint a mi fáink, melyek csak lombjaikkal bólingatnak.

Miré a zuhataghoz értünk, készen volt a havasi virágokból font koszoru. A nedveség még fokozta az erdők illatát; minden virágzott, pompázott, illatozott körülünk; szinte mi magunk is oly üdék voltunk, mint a kedyes Erica-virág. A magányos kis ház-

lódés, mely megyeszerte sok szép leány teljesült és füstbe ment terve által iránta nyilvánult, — feljogosít arra, hogy a »békésmegyeiek kör«-nek estélyéről mint fényes bálról emlékezzünk meg; s a kiket ezen érdeklődés a VI.—VII. kerületi körtermében ma összegyűjtött, éppen oly édes emlékekkel tértek haza most, mint a mily fényes várakozással fognak a kör jövő évi bálján megjelenni azok, kiket az idén a bizalom hiánya visszatartott. Szóval a békésmegyei bál megalapította jóhírét, s méltó lesz arra, hogy megyénk szépei farsangról-farsangra ott adjanak egymásnak találkozót, s ezt válasszák bemutatójukúl, mert a siker arra bátorította a rendezőket, hogy jövőben ne a bójtre tűzzék a multság idejét.

A táncmulatságot hangverseny előzte meg, melynek magas zenei értéke, szellemes felolvasás és sikerült szavallat által nyújtott gazd g élvezeteiről a következőkben számolunk:

Chován Kálmán zeneakadémiai tanár elismert művészetének megfelelő hatással játszott a zongorán a Schubert—Tauszig-féle „Militär-Märsche“-t.

Dr. Bácskai Albert, fővárosi ügyvéd, ragyogó szellemmel és látszólag kevesebb udvariassággal ostromozta a szépek veszélyes fegyverét, a kaczerságot (talán keserű tapasztalásokért?) megmutatta a gyötört férfiszívnek, miként kell e fegyvert a kegyetlenek kezében a megbánás keresztjévé változtatni (még jobb, ha ezt is tapasztalatok alapján). Birjuk a felolvasó ígérését, mely műve közölhetését lapunk jövő számának megszerezte.

Chován Zsigmond, hegedűművész gazdag érzéssel interpretálta Ernst V. H. „Deux nocturnes“-jét, s brilláns technikájának adta kifejezését a saját szerzési kadenciában.

A zajos taps szüntével Nánásy Géza lépett a szavaló asztalhoz és nem egyszer hangos kaczajt csalt a hallgatóság ajkaira, midőn distinguált humorral adta elő Szent-

előtt ismét leültünk. Lábaik előtt a szép Puster-völgy terült el, közvetlen előttünk Niederdorf három templomával s elsőrt házaival. A Rienz szinte ijesztő zúggással rohant tova, mintha valami forrongó szenvedély bántaná. Távolabb feltűnik Toblach falu, gyönyörű dolomitjaival, melyek a világhírű Ampezzo-völgy kapuit képezik.

A felhők összéb huzodtak s egy-egy eső-csepp kezdett hullni. Visszatértünk tehát megrakodva virággal, fenyőfanyattal s tele havasi illattal. Kedves szobánk, melynek aztán néhány napig lakói voltunk, örömmel fogadott.

Óh, kedves derült tiszta vidám napok, feledhetetlen szép reggelek! A havasi kecské kolompja ébresztett fel s mi aztán az egész szép napot átbolyongtuk átrepültük gondtalan vidámsággal. Már ezért a néhány napért is érdemes lenne egy egész életet leélni. Oly boldogságot éreztem, amelyről még csak álmodni sem mertem volna.

Kedves szép napok, sohasem tudnának elfeledni...

A L I N E.

jóbi Szabi László régies zamatu verses humore-zkjét, az „Együgyű paraszt“-ot. Az újrázásra hasonló hatással olvasta fel a debreczeni paraszt folyamodását, melyet tilosban talált lovaiért fizetendő birság elengedése iránt nyújtott be a »kegyelmes miniszterium« urhoz.

Ezután Szendy Árpád zongoraművész játszott a Liszt »12-ik Rhapszodiá«-ját azzal a ragyogó technikával és felfogással, mely méltán igazolja azon hiúságunkat, hogy örömmel tudjuk őt városunk szülöttének.

A legelőnkebb érdeklődéssel várta a közönség a műsor azon számát, mely megyénk hivatott és immár ünnepelet művésznőjének, Jantsovics Margit k. a.-nak fővárosi debüt-jét képezte. Sullivan »Gardisták« című operette-jéből énekelte az »Óh női szív...« kezdetű keringőt, hatalmas organummal, csengő trillákkal, gondos iskolára valló futamokkal, s a szívhez szólt, midőn a tomboló újrázásra »Bánatomban feltekintek az égre...« című magyar nótát énekelte elragadó mély érzéssel, s a »Körösmenti dalokból« toldotta meg a »Károg a holló...« kezdetű dallal.

A frenetikus tetszésvihar csillapulta után szintén megyénk szülötte a m. kir. opera tagja Fleissig Mariska k. a. énekelte című dalát

azzal a művészettel, melynek a fővárosi Kritika soha sem mulasztotta el lelkesen adózni. Gyönyörű alt-hangja, mely az elég kicsiny terem méreteinek nem is megfelelő, — követelővé tette az elragadott hallgatóságot s ő is megtoldotta a műsört néhány békésmegyei magyar nótával.

Végül Chován Kálmán és Szendi Árpád játszották zongorán négykézre előbbinek »Képek a pusztából« című idylljét.

Hangverseny után Banda Marczy kitűnő zenéjén tánczra perdült az ifjúság, csakhamar eltűnt a megyebeli hölgyek kedélyéről a szokatlanság okozta indispositio, és Zsilinszky Lajos alkalmi csárdását a souper után már teljes otthonossággal járták. S a kik otthon, Arcádiában a fülemüle éneke, a legelőre menő gulya kolompja és a kanász túlkölése mellett szokták képzelni az idylli hajnal hasadását, — láthatták az ébredő fővárost, milimárijaival, szemetes kocsijaival, láttak olyan napfeljöttét, a melyért korán kelni nem érdemes, de az egész éjet áttánczolni annál inkább csábító.

Ott voltak: Leányok: Jancsovits Margit (Gyula), Jantsovits Leona, Landau Olga, Szántó Hermin, Mokry Jolán és Eszti, Fuksz Gizella (Szarvas), Katzau Malvin, Schmidt Ilona, Márkus Irán, Steiner Malvin (Battonya) Lechner Irma, Kozma Börzsi, Baghy Lujza, Thomka Ilka, Ujváry Irén, Egán Leona, Bobula Mariska, Szeniczey Leona, Károlyi Margit, Emey Margit, Novák Iza (Gyula), Cziffra Lujza (Gyula), Györy Ilona és Margit, Winternitz Hedvig, Szabadi Laura, Muraközi Ilonka, Waltersdorfer Ilona, Télesy Jolán, Szalay Irén Schodl Katica és Irma, Chován Margit, Dickmann Jennyke.

Asszonyok: Geist Gyuláné, Dr. Batta-széki Lajosné, Benedek Elekné, Szendy Árpádné, Kozma Andorné, Szeniczey Ödönné, Lusztig Károlyné, Fuksz Edéné (Szarvas), Lengyel Sándorné (Szarvas), Lord Lajosné, Szántó Józsefné, Katzau Frigyesné, Návay Aladárné, Schmidt Istvánné, Terényi Lajosné (Gyula), Novák Kamilné (Gyula), Rath Gusz-

távné, Baghy Imréné, Szalay Józsefné, Thomka Lászlóné, Bobula Jánosné, Marchart Károlyné, Sontag Félixné, öz. György Vilmosné, O'Egan Lajosné, Keszits Antalné, Gajdác Pálné (Tót-Komlós), Chovan Zsigmondné (Szarvas), Chovan Kálmánné, Píllinszky Zsigmondné, Tury Jánosné, Schodl Ádámné. (Z.)

— **A protestáns felekezetek sorsjegy-kölcsöne.** A pénzügyminiszter a képviselőház keddi ülésén törvényjavaslatot terjesztett be, mely szerint az ev. ref. és az ág. ev. egyház által közösen felveendő, öt forintnál nem kisebb névértékre szóló kötvényekre osztott és nyolc millió forint névértéknél nem nagyobb összegű nyerevény-kölcsön kötvényeinek kibocsátását bizonyos feltételek alatt engedélyezhesse.

— **Tanyai iskolák vizsgálja.** Szarvas város tanyai ismétlő iskoláinak vizsgálata f. hó 8-án fog megtartatni mindenütt az illető tanyai iskolahelyiségekben.

— **A városháza parkja.** Amit már évek óta minden tavasz érkezésével hangoztunk, elvégre megvalósul. A tanács elhatározta, hogy a városháza előtti rácsos keretet a tavasszal *Dolésch* városi műkertész által csinos díszkertet fogja átalakíttatni, mely célra meg is szavaztak 20, mondó húsz o. é. forintot. Ha ily szépségű célokra egyáltalán nem képes a község áldozni, nem volna jó megkeresni a városnak fiatal földes urát, kinek a közügyek iránti érdeklődése ismeretes, s ki bizonyára készséggel hozzájárulna a »virágos kert« bőséges díszével a szöban forgó köztér csinosításához.

— **Bortermelők figyelmébe!** A városi fogyasztási adóhivatal felhívja mindazokat, kik szőlőbirtok után kívánják a borra esedékes adót kirovatni, hogy e szándékukat a község házában mielőbb jelentsék be.

— **Fogorvos Dr. Máthé** cs. és kir. udvari fogorvos tanítványa, *Dr. Pap Lajos*, tudatja a közönséggel, hogy pár napig Szarvason a »Barány« szálloda 1. szám alatti szobájában működik.

— **Bőjti mulatság.** Az »öcsödi dalegyelet« folyó hó 7-én táncmulatsággal egybekötött dalestélyt rendez a »Népkör« termeiben.

— **Halálozás.** *Mészáros Zsuzsika*, *Mészáros Endrének*, *Mezőtúr város köztisztviselében* álló polgármesterének hajadon leánya, f. hó 25-én, váratlanul elhunyt szívshűdésben. Temetése általános részvét mellett pénteken d. u. 2 órakor ment végbe.

— **Felakasztotta magát.** *Megyeri Imre*, gyomai illetőségű, helyben tartózkodó egyén f. hó 25-én a feletti bújában, hogy kedvese, kivel 4 éven át együtt élt, magától elűzte és a további viszonyt vele megszakította, a padlás gerendájára felakasztotta magát. Daczára a korán érkezett orvosi segélynek, nem lehetett őt megmenteni. A hivatalos boncolás a járási főszolgabíróság közbejöttével e hó 26-án ejtetett meg.

— **Választás.** A szarvasi regale-közbirtokosságnál f. évi február hó 23-án megtartott közbirtokossági tisztviselők és képviselők választásánál rendkívül nagy érdeklődés mutatkozott, amennyiben az 1 napi szavazásnál 889-en szavaztak mintegy 2000

joggal; a szavazatok egyhangúságával megválasztottak: Elnök: Haviár Dani. Pénztárnok: Uhljár Pál. Alelnök: Bankó György. Jegyző: Dr. Haviár Gyula. Képviselők: Brauner János, Brlázs Pál, Buzás György, Csicsely János, Csonka Pál, Darabos György, Gajdos János, Gaál Soma, Grimm Mór, Holub Mihály, Hrnecjar János, Hruska Mátyás, Hrasko János, Kovács Mihály pavlo, Kovács Gy. tyutymák, Kollár János, Kita János, Kovács András misov, Marsal János, Maradék Mihály, Melis János, Melis Mátyás, Nyemtsok Mihály, Osztroluczki György, Prjevára János, Podani Pál, Dr. Reisman Adolf, Ribárszki Pál, Roszik János, Rómer Mihály, Skorka Mihály, Szakács Pál, Szrnka János misov, Sápsszky János bognár, Tabajdy Sándor, Váلكovszki Mihály, Valach János, Zima György. A legtöbb szavazat eddig alig ütötte meg az 1000-ret. Ezen szavazás is mutatja, mily nagy az érdeklődés.

— **Iskolatanács-ülés** tartatott szerdán, mult hó 25-én d. u. a főgymnasium tanácskozótermében, melynek főbb tárgyait az alumneum kitelepitésének kérdése, igazgatói féléves jelentés, s a jótéteményért folyamodók kérvényeinek elintézése képezte.

— **Házaladás.** A volt Kuczka-féle s utóbb a szarvasi takarékpénztár tulajdonához tartozó, beliczey-ütczei házra nézve a mult hó 21-én tartott választmányi gyűlésen *Bakay Géza* ajánlata fogadtatott el, ki az említett házbirtokért 4500 frtnyi vételár ajánlott. Vele már meg is kötötte a takarékpénztár az adásvételi szerződést.

— **Balesetből halál.** *Remes Antal* csorvási rkath. kántor-tanító f. h. 11-én oly szerencsétlenül esett el, hogy bokában eltörte a lábát. *Gremesperger Ferencz* csorvási és *Sulek Jenő* orosházi orvosok, életet csak úgy látták megmenthetőnek, ha lábát amputálják, ő azonban remélve, hogy úgy is meggyógyul, a műtétnek nem akarta magát alávetni. 18-kán mikor már a genyverűség a térden felül húzódtott s maga is belátta a veszedelmet, elvitette magát a csabai kórházba, a hol *Reisz Miksa* kórházi orvos térden alól elvágta a lábát. A műtétet kiállotta, de a halál 20-án bekövetkezett. Temetése 22-én ment végbe nagy részvét mellett. Az egész falu ott volt valláskülömbőség nélkül. Megható jelenet történt a temetőben, mikor a koporsót leeresztették a sirba, az iskolás gyermekek nagy csoportja hangos zokogásban tört ki. A holdogult nőt és négy árvát hagyott hátra. Jó férj és apa, jó ember és jó barát volt. Áldott legyen emlékezte!

— **A csorvási intelligentia körében** is megindult már a mozgalom márcz. 15-ikének megünneplésére.

— **Megjelent a békésmegyei »Tanító-Egyesület«** 1889/90-iki évkönyve, összeállítva *Veres Lajos* egyesületi főjegyző által. A kiadott évkönyv az egyesület pénztári számadását, az elnökség évi jelentését, nemkülönben a Gyomán mult nyáron megtartott közgyűlés jegyzőkönyvét tartalmazza a tisztviselők és tagok névsorával. Tisztviselői voltak: elnök *Németh Lajos*, alelnök *Tassy Sándor*, főjegyző *Veres Lajos*, aljegyző *Láng Gusztáv*, pénztárnok *Rohay János*. Tagjainak létszáma 193 és pedig alapító 3, rendes 139, pártoló 51. Ezenkívül két tartalmas és gonddal kidolgozott értekezést közöl *Dorner Lajos* és *Singer Manó* néptá-

nitók tollából, az előbbtől »Az iskolai feyelem ápolásáról,« az utóbbtól »Az erkölcostelenség ellen mit tehet a néptanító a nép között?« czim alatt.

— **A szarvasi önképző és betegsegélyző ifjusági egyesület** február hó 15-én tisztújító közgyűlésén megválasztott pénztárnoka *Kántor Sámuel* lemondását beadván, ennek helyébe, február 26-án *Sápsszky János* bognár választatott meg, ki a pénztárnoki tisztséget elfogadta.

— **Meghívó.** Az öcsödi Dalegyelet folyó évi mérczius 7-én szombaton a »Polgári kör« termeiben részben annak könyvtára javára, részben pedig saját céljaira táncczal egybekötött dalestélyt tart. Műsor: 1. Élő őseink hazája, Schumann R. 2., Pusztai élet, Zimay L. 3., Busan dalol a madár, Nikolits S. 4., Himnusz az éjhez, Beethoven. 5., Isten veled! Zimay L. 7., Magyar dalárinduló, Huber K. Belépti-díj: személyenként 50 kr. Kezdeté 8 órakor.

— **Halálozás.** Öz. *Hrivnák Jánosné* született *Sziráczy Mária* asszony f. hó 21-én 47 éves korában elhunyt. Temetése ma egy hete nagy részvéttel ment végbe. Béke porairal!

— **Kondoros községe** képviselői gyűlésén (febr. 26) határozatba ment, hogy a község birtokát képező alapítványok és egyéb pénzek a szarvasi takarékpénztár őrizetére bizassanak. A névszerinti szavazásnál csupán a községi orvos foglalt állást a »pesti hazai első tkpénztár« mellett. Ugyanezen gyűlésen utalványoztatott a községi iskola, faiskola és régi temetőhely-telekért is az eddig hátrálakos vételár összeg, hogy a küszöbön levő telekényvezésnél minden akadály elháríttassék.

— **A szarvasi takarékpénztár** évi rendes közgyűlését tegnap d. e. tartották meg. Főbb tárgyai voltak: a közgyűlés a felügyelőbizottság jelentését elfogadta, az alapszabályoknak mintegy 12 pontja az igazgatóság javaslatára némi módosítást nyert; e módosítások egyike, hogy az igazgató fontos váltókölcsön-kérdésekben való véleményadásra a váltó-bíráló bizottságot rendkívüli időben összehívhatja. Élénk vita tárgyát képezte azon kérdés, hogy egy részvény képezheti-e több egyénnek is tulajdonát? Tekintettel arra, hogy ily esetek a leszavaztatás stb. körüli eljárást nehezítik, jövőre nézve a közgyűlés egy személyre kívánja korlátozni a részvények tulajdonjogát.

— **Recitator.** *Anyos László* szerez kellemes szórakozási Kondoros intelligens közönségének, a ki előadásait a község tanácsstermében fogja tartani, mint a mely terem ily kultur-célra készséggel lett átengedve. *Anyos*, a hazánkban jelenleg működő három recitator (*Szakáll*, *Polgár*) egyike, kellemes külsővel és organummal rendelkezik; febr. 28-án és 29-én tart előadást.

— **A tiszaföldvári ipartestület** folyó 1891. évi márczius hó 15-én saját könyvtára javára a nagyvendéglő helyiségében zártkörű tánczvigalmat rendez.

— **Jelentés** a szarvasi korcsolyázó egyesület pénztári állapotáról az 1890—91. saisonban. *Bevétel* tagsági díjakból: 1. *Berger Vilma* 1 frt. 2. *Bácskai nővérek* 1 frt 50 kr. 3. *Delhányi Mariska* 1 frt. 4. *Fischbein Etelka* 1 frt. 5. *Fuksz Gizella* 1 frt. 6. *Chován Etelka* 1 frt. 7. *Jeszenszky Antónia* 1 frt. 8. *Konez nővérek* 1 frt 50 kr. 9. *Kovács nővérek* 1 frt 50 kr. 10. *Medveczky Anna* 1 frt. 11. *Ponyitzky Gizella*

1 frt. 12. Schopper Erzsike 1 frt. 13. Szemián Gizella 1 frt. 14. Hanacsek Luiza 1 frt. 15. Zlinszky Rózsa 1 frt. — 1. Benka Gy. családja 1 frt 50 kr. 2. Gr. Bolza Géza 1 frt. 3. Farkas Béla 1 frt. 4. Kóhalmi Miklós 1 frt. 5. Liska János 1 frt. 6. Mihály József családja 1 frt 50 kr. 7. Okolicsányi Elemér 1 frt. 8. Petry Gy. családja 1 frt 50 kr. 9. Pollák Márton 1 frt. 10. Réthy S. családja 1 frt 50 kr. 11. Szirmay Árpád 1 frt. 12. Sárkány J. családja 1 frt 50 kr. 13. Wandlik László 1 frt. (Folyt. köv.)

— **Márczius 15-ike.** A nemzeti újjáébredés emlékének megünneplésére az idén is általános a készülődés városunkban. Márczius 15-én hazafias ünnepek fognak tartatni többek között a függetlenségi körben, az iparos körben, hol hir szerint *Mocskonyi József*, főgymn. tanár fog felolvasni.

— **A szarvasi húsfogasztó szövetkezet** f. évi márczius hó 8-án délután 2 órakor a »polgári kör« helyiségében (gr. Károlyi-féle kastély) rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya az 1890-ik évi számadás megvizsgálása s a szövetkezet feloszlása vagy továbbmüködése iránti határozathozatal.

— **A főgymnasium ifjúság önképzőköre** is szokott ünnepélyességgel fogja megülni márczius 15-ikét. Az ünnepély részletes programját, — mely a nagy nap évfordulóján d. u. a főgymnasium disztermében tartatik, — jövő számunkban közöljük.

— **»Tiszteljed apádat és anyádat!«** E bibliai parancsolat szentségéről szörnyű módon meg találtak feledkezni id. özvegy *Medvegy Istvánné*, szarvasi lakosnőnek lelkellen gyermekei: Pál, István és Mihály, kik fékvesztett kapzsiságukban szegény öreg anyjuk életét akarták kioltani, hihetőleg azon szándékkal, hogy a reájok néző vagyongának mielőbb teljhatalmú uraivá lehessenek. S a galád tett végrehajtására épen az öreg asszony névnapját választották ki, f. hó 18-án, Zsuzsanna napján a reggeli kávéba gyufa-oldatot vegyitettek, melytől — mint hitték — az öreg csendesén ki fog múlni. Nemtelen céljukat azonban el nem érhettek, tettök nyilvánosságra került, s most a kir. járásbíróság fogja őket érzékenyen figyelmeztetni a nevelő szülők iránti szent kötelességekre.

„Eiyem-Grenadinet, fekete és színes (minden világos színben is) 95 kr.-tól 9 frt. 25 kr.-ig méterenként (18 féle minőség) küld üllőzék-számra porto- és vámmentesen Henneberg G. gyári raktára (cs. és kir. udvari szállító) Zúriohben. Minták forduló postával küldetnek. Levelekre 10 krajczáros levélbélyeg ragasztandó.

Irodalom.

A »Fémipar« című szaklap, a budapesti fémipartestületek hivatalos közlönye — melyet a műlakatosok, kovácsok, bádogosok és vaskereskedők figyelmébe ajánlunk — a mai naptól kezdve teljesen Fekete A. tulajdonába ment át. A lap feltűnő gondtal és figyelemmel szerkesztetik és csinos ábrákkal van ellátva. A »Fémipar« legutolsó és hozzánk beküldött számában szép fémtülvénymetszettel ellátott leírását találjuk egy kézi tűzfecskendőnek, mely egyszerű szerkezeténél fogva igen ügyes találmány és arra szolgál, hogy a hirtelen keletkező tüzet, s többek közt a

szobátüzet pillanat alatt eloltsa. Egy ilyen fecskendő Magyarországon kizárólag a Geitner és Rausch budapesti czégnél kapható. A »Fémipar« előfizetési ára egyévre 6, fél évre 3 frt.

A »Vasárnapi Ujság« február hó 22-iki száma a következő tartalommal jelent meg: »Az új olasz miniszterelnök« (Rudmi marquis arcképevel). — »Barátomhoz.« Költemény Mares Ödöntől. — »Hóbortos történet.« Irta Petelei István. — »Hurbán.« Történelmi emlék. 1849—1866. Régi honvédtől. »A villamosság csudái.« — »A magyar országos központi takarékpénztár épülete és hivatalos helyisége.« (4 képpel). — »A postafecské.« — »A Rivieráról.« Levél a szerkesztőhöz. Szász Domokostól. — »A dohányméreg.« — »Nagy angol sörgyárak.« Mihálovics József zágrábi érsek. (Arcképpel.) »Hogy gondolkozott 1930-ban a magyar értelmiség?« Bertha Sándortól. — »Echó.« Kozma Andor »Tekintetes uramék« című versére. M. L.-tól. — »Orléans Henrik herceg utazása Tibetben.« (7 képpel.) — »Az oportói lázadás.« (Képpel). — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság. — Sakkjáték. — Képtalány. — Egyveleg. — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre 2 frt, a »Politikai Ujdonságok«-kal együtt 3 frt. — Ugyancsak a Franklin Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető a »Képes Néplap« legolesőbb ujság a magyar népszámára, félévre 1 frt.

Sujtott szőlősgazdáinknak nagy szüksége van a phylloxera védekezés terén igazi jó tanácsadóra, mely nekik minden kérdésben kellő utbaigazítást nyújtson. Ilyen hű tanácsadója hazai szőlőtermelőinknek: a »Szőlészeti és Borászati Lap«, az összes hazai borászati kérdéseket tárgyaló független szaklap. Szerkesztő Maurer János, borászati író. Megjelen Kassán havonként háromszor. Előfizetési ára egy évre csak négy forint. Ajánljuk e jó lapot szőlőbirtokos olvasóinknak figyelmébe. Mutatványszámokat szívesen küldenek.

Kétezer éves képek vannak ez időszert a fővárosi műcsarnokban kiállítva, melyek Egyiptomból a mai Fújjumból származnak s a művelt világ közbámulatának képezik a tárgyát. E képekről kitűnő tanulmányt irt Dr. Nyári Sándor a régészeti irodalomnak e kiváló művelője a »Képes Családi Lapok« legutóbbi számában, amelyben e tanulmányon kívül Jókai Mór, Tábori Róbert Tolstoj, Dr. Várady Antal, Br. Horváth Miklós, Palágyi Lajos műveiben gyönyörködhetik az olvasó. Dr. Nyári Sándor ismertető cikkére olvasóink figyelmét ezennel felhívjuk.

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcsfák eszkimói.

Sokszor és sokféle alakban lett már elmondva azon keserű igazság, hogy a belterjes gazdálkodás terén még nagyon sokat kell haladnunk, míg elmondhatjuk, hogy a kezdet meg van téve. — Kivételes jó viszonyok között gazdálkodunk, s a félig tel-

jesített munka, okszerűlén eljárás mellett is még mindig oly eredményeket érünk el áldott talajunk és Isten jóvoltából, hogy bátran lehetünk továbbra is — mint eddig — restek a gondolkozásban, azért állunk nem fog felkopni; s hogyha egynehány holdnyi föld tulajdonosának mondhatja magát valaki: bátran elmondhatja Petőfivel: »lesz kenyerem s zsiros kenyerem.«

Ugyanezért nem is azon közönség részére írom eme sorokat, kik a gyümölcsfát legfeljebb szokásból szokták elültetni talán azon előzetes megnyugvással, hogy úgysem sok hasznot fognak ők abból látni: de szemem előtt lebeg azon aránytalanul kisebb számú közönség, melynek előszeretete, hajlama megvan a gyümölcsfa-ültetés és ápoláshoz, s talán el is sajátította a kellő szakismeretet e téren, de hiányzik neki a kellő tér, nem rendelkezik állandó s elegendő földterülettel, melyen gyümölcsészeti szenvedélyét kielégíthesse.

Mihöz fogjon egy olyan pomologus, kinek legfeljebb 20—30 nsz.-ölnyi területű kis házi-kertje van, m. d. n. jól tudja, hogy egy kifejlődött, terebélyes almafa egy maga elfoglal 12—16 nsz.-ölnyi tért? Avagy elégedjen meg azzal, hogy lesz idővel két darab almafája egész kertjében s ezek mellett másnak helye nincs?

A tudomány ledöntötte már ezen nehézséget is, s tud módot és utat mutatni, mihöz fogjon az ilyen kevés területtel rendelkező gyümölcsfa-kedvelő ember is.

Ily körülmények között van megbecsülhetetlen értéke a gyümölcsfák eszkimóinak az ugynevezett-törpe gyümölcsfáknak.

Mellözve minden tudományos fejtegetés és okadatolást, ezuttal csak magát azon tényt konstátálom, hogy egy és ugyanazon faj gyümölcs, különböző alanyokra nemesítve, növésben rendkívüli eltérést fog mutatni. Például a körte valódi erdei vadkörte-alanyra ojtva terebélyes nagy fává fejlődhet ki idővel, míg ugyanazon faj birsalmára ojtva ritkán fogja meghaladni az 1½ koronájának átmérője pedig az 1 métert.

Ami tehát a használandó alanyokat illeti:

1.) Körte alá használjunk birs-alanyokat s ezek közül is a körte-alakú gyümölcsöt termő ugynevezett birs-körtét. (Cydonia pirus).

2.) Alma alanyául használjunk doucint (Szt. János alma) és paradicsom almát.

3.) Szilva és kajszin alanyául az ugynevezett kökény-szilva magoncztát vagy gyök-hajtásait.

4.) Cseresnye és meggy alá a saj-megygyet. (Prunus mahaleb).

5.) Őszi-baraczk, magról nevelve, vagy keserű mandolára ojtva s kellő nyésés alatt tartva szintén nevelhető törpe-alakban.

A megkivántató alanyokkal így tisztában lévén, szóljunk még néhány szót a legszükségesebb tudnivalókról a törpe gyümölcsfák nevelését illetőleg.

Főczélunk az lévén, hogy gyümölcsfáinkat növésükben lehetőleg visszatartsuk, nem szabad magas derekú fákat nevelnünk, de közvetlen a föld felett nemesítjük be (szemzés vagy párosítással) s a nemes hajtást következő évben rövidre visszanyessük (2—3 szemre). Az így előtörő 2—3 hajtás fogja képezni a korona fő-ágait, s

azok a következő kora tavasszal ismét rövidre visszanyesetnek. Ezen rövidre való visszanyesést, esetleg az ágak ritkítását és tőből való lemetszését folytatjuk mindaddig, míg fácskánk növésben ki nem tombolta magát és termőre fordul. Később elegendő a hajtásokat hosszúságuk egy harmadával megkurtítani, vagy a hajtásokat nyáron zöld korokban körömmel visszacsipni.

A cseresnye ojtványok túrik legkevesbé a nyesést, de meg ezek már természetlől is eléggé szabályos koronát szoktak képezni; ugyanazért ezeknél a fölösleges ágakat rögtön, még zsenge korokban csipjük ki, a szükséges ágak gyors növését pedig hegyeik visszacsipése által korlátozzuk.

Leggondosabb nyesést kívánnak a kajszi és őszi baraczk. Ezeknél ugyanazon szabály alkalmazandó, mint a szőlő-metszésnél. Rövidre metszve az ág nem fog gyümölcsöt, hanem csak hajtást nevelni, s jövő évben ugyanezen hajtás csak kevéssé visszametszve, vagy — ami jobb — még ez évi nyár utóján visszacsipve jövő évben gyümölcsöt hoz, s midőn kitermett, ugyanezen ágat ismét 2—3 szemre visszavágjuk, hogy ismét hajtást neveljen. Így kezelve a hajtások, minden évben lesz egy rész, mely gyümölcsöt hoz, a rövidre metszettek pedig hajtást nevelnek, melyek ismét jövő évben fognak teremni. Ez által az őszi baraczknál elejét vesszük azon bajnak is, hogy a főágak felkopaszodjanak, ami az őszi baraczknál magára hagyva okvetlen be szokott következni.

Mindezekből látható tehát, hogy a törpe fák nagyobb gondozást igényelnek, mint a rendes fák, habár ezeknél sem volna szabad a nyesést annyira elhanyagolni, mint ahogy rendszeren láthatjuk, hogy egy-egy fölösleges ágat csak akkor távolítunk el rójuk, mikor már ugyancsak megvastagodott s néhány évig hiába szivta a fa nedvét. Ámde gondoljunk vissza arra, hogy a törpe fákot olyanoknak ajánltuk, kiknek a kellő szakismeret és előszeretet mellett csak kevés hely áll rendelkezésükre, s így ezek minden szenvedélyük mellett sem tehetik azt, hogy néhány száz darabot ültessenek; azon néhány darabot pedig, melyet kis területükön elhelyezhetnek, bizonyára szivesen részesítik ily gondosabb ápolásban is.

Rendkívüli előnye ezen törpe fácskáknak, hogy:

1. Aránylag nagyon kevés helyet foglalnak el. Egy ölnyi távolságú sorokban s egymástól egy-egy ölnyi távolságban kényelmesen elférnek, s így ugyanazon helyen, hol egy terebélyes, szálafsa egy maga áll, törpe fákból 12—16 darab is elfér.

2. Korábban fordulnak termőre, s így gondozójuknak rövid idő alatt meghálálják fáradozását. Mig némely szálafsa 10—12 évet igényel ahhoz, hogy kifejlődjék s termőre forduljon, addig a törpe fák 3—4-ik évben már rendszeren bemutatják gyümölcsöiket.

3. Nagyobb és izletesebb gyümölcsöt teremnek. Eme sajátsága meg van ugyan minden alacsony törzsű gyümölcsfának, mert minél közvetlenebbül kapják az ágak, gallyak és gyümölcsök a gyökér által fölvetett tápnedveket, annál szebb, nagyobb és izletesebb gyümölcsöt adnak. Eme körülmény pedig a törpe fáknál van meg legnagyobb mértékben. S végre

4. Az időjárás viszontagságainak, különösen az erős szeleknek — épen alacsony fekvésük miatt — legkevésbé vannak kitéve s ezek legkevesebb kárt okoznak bennük. S épen ezen alacsony fekvésük nyújtja azon előnyt, hogy gondozásuk kényelmes, akármikor könnyen hozzáférhetők; ami a szálafsnál nem ritkán nyaktörő vállalat: az emezeknél a földön állva könnyen elvégezhető dolog.

Aki tehát gyönyörködni tud Pomonának áldásaiban, de körülményei szűken szabták ki az ahhoz való tért: né adja fel könnyen a harcot; a törpe fákkal legyőzi ezen nehézséget s azok sokszorosan fogják meghálálni azon gondozást, melyet a nemes szenvedélytől vezetett kéz reájuk fordított.

Bracsok István.

Felhívás

a t. cs. magyar földbirtokos urakhoz és a gazdatiszti karhoz.

A magyar gazdatisztek és erdészek országos segélyegyesületének választmánya a több oldalról nyilvánult óhajításoknak megfelelőleg, egy magyar gazdatiszti congressus megtartását elhatározta.

Célja ezen congressusnak a gazdatisztek erkölcsi és anyagi helyzetének biztosítása, a gazdatiszti nyugdíj-intézet életbe léptetése, valamint egyéb úgy a gazdatisztek, mint a földbirtokosok érdekeit érintő nagy fontosságú kérdéseknek alapos megvilágítása és megvitatása, ezen kérdések megoldásának előkészítése a szükségeseknek mutatkozó határozatnak hozatala által.

A gazdatiszti congressus f. é. május hó 6—8. napjain Budapesten a »Köztelek« (Üllői-út 25. sz.) fog megtartatni. A congressus ülései mindig délelőtt 10 órakor kezdődnek.

Ezen congressuson minden magyar földbirtokos és gazdatiszti részt vehet, a ki ebbeli szándékát a congressus rendező-bizottságának legkésőbb f. évi április hó 20-ig bejelenti és az 1 frtban megállapított részvételi díjat előre beküldi.

A congressus napirendje a következő:

- I. Elnöki megnyitó.
- II. A gazdatisztek anyagi és erkölcsi érdekeinek biztosítása.
- III. A gazdatisztek nyugdíj-intézetének felállítása.
- IV. A tisztii száztóli rendszer előnye s birtok jövedelmezése szempontjából.
- V. Az elhelyezés szabályozása.
- VI. Beadott indítványok és határozati javaslatok tárgyalása.

Tisztelettel felkérjük a congressuson tárgyalandó ügyek iránt érdeklődő földbirtokos urakat és gazdatisztekot, hogy a congressuson személyesen résztvenni és az iránt ismerőseik körében minél nagyobb érdeklődést kelteni sziveskedjenek.

A gazdatiszti urakat még ezen felül felkérjük, hogy a congressus napirendjébe felvett fontos ügyek előzetes megbeszélése céljából vidékeiken összejöveleket rendezzenek és az ezen összejöveleken nyilvánuló nézeteiket a rendező-bizottsággal közölni ne terheltessenek.

A congressus érdekében való minden közleményt, vagy megkeresést: a magyar gazdatiszti congressus rendező-bizottságá-

nak Budapest, »Köztelek« czim alatt kérjük beküldeni.

Budapest, 1891. február hó.

A magyar gazdatiszti congressus rendező-bizottságának megbízásából
Korcsák G. Emil.

Meteorologiai észleletek.

Szarvas, 1891. febr. 21—27-ig

Nap.	Léghőmérséklet					Szél-irány és erősség			Csap.	
	7. ó. r.	1. d. u.	8. ó. est	közép				M.	A.	
febr. 21	-5.4	-0.6	-4.2	-3.4	CO	N1	CO			
22	-10.7	-2.4	-5.6	-6.2	CO	w3	N1			
23	-9.8	-1.7	-3.3	-4.9	CO	S3	S2			
24	-5.0	-3.4	-5.0	-4.5	S2	Sw	CO			
25	-4.3	-2.7	-3.4	-3.5	S2	N2	CO			
26	-3.8	-0.8	-2.8	-2.5	CO	S1	w1			
27	-2.4	-0.6	-1.6	-1.1	CO	NE	w2			

Jelmagyarázat: A szélirányok jelölése éjszaki=N, keleti=E, déli=S, nyugoti=W, északkeleti=NE, délnyugati=SW.

A csapadék alakjának jelölése: O=eső, □=dörgés, z=dörgés villámlással, ny.=nyomok. x=olmos eső, *=hó

Vasuti menetrend.

Érvényes 1891. febr. 10-től kezdve.

Szarvas-Mezőtúr sz. v.	indul	d. e. 11:10
	érk.	d. u. 12:01
"	vegyes vonat	ind. d. u. 12:20
	érk.	d. u. 13:16
Mezőtúr-Szarvas személy vonat	ind.	d. u. 3:47
	érk.	d. u. 4:33
	vegy. von.	ind. délben 12:39
	érk.	d. u. 1:25

Aradról Budapest felé.

személyvonat	Aradról	ind.	délben 12:10
	Csaba	érk.	d. u. 1:42
	"	ind.	d. u. 1:54
	Mezőtúr	érk.	d. u. 3:21
	"	ind.	d. u. 3:29
	Budapestre	érk.	este 7:45
Gyorsvonat	Aradról	ind.	reggel 7:45
	Csaba	érk.	d. e. 9:07
	"	ind.	d. e. 9:14
	Mezőtúr	érk.	d. e. 10:33
	"	ind.	d. e. 10:34
	Budapestre	érk.	d. u. 1:55

Budapestről Arad felé.

Személyvonat	Budapestről	ind.	reggel 8:15
	Mezőtúr	érk.	délben 12:22
	"	ind.	" 12:28
	Csaba	érk.	d. u. 1:53
	"	ind.	d. u. 2:18
	Aradra	érk.	d. u. 3:50
Gyorsvonat	Budapestről	ind.	d. u. 2:00
	Mezőtúr	érk.	d. u. 5:17
	"	ind.	d. u. 5:18
	Csaba	érk.	d. u. 6:40
	"	ind.	d. u. 6:47
	Aradra	érk.	este 8:10

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

VARGA JÓZSEF.

HIRDETÉSEK.

YIGNER LAJOS

tüzifa- és kőszénraktárában
(Buzapiacz)

Kitünő minőségű

porosz és salgótarjáni kőszén

folytonosan kapható.

3-2

Hirdetések

a „SZARVAS és VIDEKE” részére

jutányos áron vétetnek fel

NYÁCSIK SOMA UTÓDÁNÁL

és a

SÁPSZKY-féle könyvnyomdában

Pályázat.

A Körös-Tisza-marosi ármentesítő és belviz szabályozó társulat békés-bábockai szakasz-igazgatóságánál Szarvason, egy irnoki állás betöltendő.

Ezen állás javadalmazása áll:

400 ft évi fizetés és 100 ft lakbér.

Pályázók saját kezüleg irtt kérvényeiket, képesítésök, eddigi alkalmazásuk és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelve, életkorukat kimutatva alulirothoz ez évi mártius 15-ig adják be.

A kinevezett irnok állását legkésőbb május 1-én elfoglalni tartozik.

Szarvas, 1891. február 19.

Helyettes igazgató

Dósa Andor,
trs. szak. mérnök.

53. tkv.

1891.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szarvasi kir. járásbiróság, min telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy Brauszvetter János és a szarvasi takarékpénztár végrehajlatónak Sipos Soma és ifj. Sipos Sándor mint néhai Sipos Sándor örökösei védrehajtást szenvedő elleni 12 frt 1720 frt

tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében, a b.-gyulai kir. törvényszék (a szarvasi kir. járásbiróság) területén lévő Szarvas községben fekvő, a szarvasi 4320 sz. tjkvben foglalt Sipos Sándor nevén áll A† 1. rsz. a. (1886—1887.) hrsz. 276 □-öl † 2. rsz. a. 1888. hrsz 400 □-öl és † 3. rsz. a. 1889. hrsz. 400 □-öl beltelekre és a rajta lévő építményekre az 1881. LX. t. cz. 155. §-a értelmében az árverést 604 frtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1891. évi márczius hó 12-ik napján dél-előtt 10 órakor Szarvason a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 160 forint készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. Járásbiróság telekkönyvi Hatósága.

Szarvason, 1891 évi január hó 16. napján.

Kontur József,
kir. járásbíró.

JELENTÉS

fényképészetről.

Alólírott tudatom a t. közönséggel, hogy néhány heti tartózkodásra Szarvasra érkeztem, s itt — a **BLASKÓ ISTVÁN**-féle házban

műtermemet felállítva,

minden a fényképészeti szakmába vágó megbízást — **pontos és izléses kivitelben, jutányos árak mellett** — elvállalok.

Tömeges pártfogást kér

2-2

Kaukál János,
fényképész Egerből.

SÁPSZKY ZS. * KÖNYVNYOMDÁJA *

SZARVASON.

a szarvasi Takarékpénztár épületében a piacztéren,

ajánlja magát mindennemű

hivatalos és magán-nyomtatványok

-rovatos iven, ügyvédi-keresetlevelek, malom-szelvények,

esketési és báli-meghívók, tánczrendek, névjegyek és számlák

falragaszok, körlevelek, levél- és boríték-fejek, nagyobb művek, étlapok

és minden más néven nevezendő nyomtatványok izléses kiállítására

legjutányosabb árak mellett.